

Konference History of Religions in Europe (Hildesheim 1998)

Břetislav Horyna

Od června do září roku 2000 bude v severoněmeckém Hannoveru probíhat světová výstava EXPO 2000. Její oficiální téma *Mankind – Nature – Technology* však od počátku nebylo chápáno čistě technologicky nebo ekologicky, nýbrž šířeji: jako téma, v němž se odráží problematika lidského jednání, vztahů mezi lidmi, přírodou a kulturou, lidských postojů a tradice jejich utváření, formování hodnotových a etických představ i principů myšlení. Proto nijak nepřekvapí, že se součástí EXPA 2000 mohla stát rovněž konference věnovaná náboženství, dějinám náboženství v Evropě a některým s náboženstvími spjatým současným otázkám.

Německá společnost pro studium dějin náboženství (DVRG), kterou všestranně reprezentoval člen výkonného výboru IAHR a vedoucí religionistického pracoviště na univerzitě v Hannoveru profesor Peter Antes, uspořádala v rámci světové výstavy religionistickou konferenci *History of Religions in Europe (Religionsgeschichte in Europa, Dějiny náboženství v Evropě)*. Konference se konala ve dnech 22. – 25. května 1998 v historickém městě Hildesheimu, na dohled od průmyslového Hannoveru, avšak již v okouzlujícím prostředí starobylého městečka, jež probouzelo dojem, že o moderních technologiích a obecném úpadku mravů sice ví, ale do hradeb si je příliš nepouští.

Jednání konference bylo rozděleno do několika tematických bloků, které byly projednány formou panelů. Organizátoři velmi sympaticky rezignovali na sledy referátů, jejichž obsah navzdory veškerým snahám auditoria brzy začíná splývat, a rozhodli se pro dvě až tři desetiminutová úvodní vystoupení ke každému panelu. Jimi vyprovokována následovala diskuse: ve všech případech věcná, bez zbytečných floskulí, většinou s přesně formulovanými připomínkami nebo dotazy, při několika panelech i natolik zanícená, že přesáhla stanovený čas a bylo nutno ji uzavřít. Výjimka ve formě jednání byla učiněna pouze jednou: úvodní referát přednesl profesor Raimon Panikkar, jenž svou úlohu zahájil konferenci proslovem k tématu „Náboženské dějiny Evropy a jejich význam pro člověka, přírodu a techniku“ zvládl velice politicky.

Samotné jednání sestávalo z následujících panelů: „Ex oriente lux – Les religions orientales en Europe dans le passé“ (předsedal Michel Despland z Kanady, vstupní slovo Philippe Borgeaud ze Švýcarska, Giulia Gasparro

z Itálie a Michel Meslin z Francie); „European Christianity – An imported and exported religion“ (předsedala Rosalind Hackettová z USA, vstupní slovo Jan Platvoet z Holandska, Julio Trebollé ze Španělska a Einar Thomassen z Norska); „Multiculturalism and the Recognition of Religion“ (předsedal Hans G. Kippenberg z Německa, hovořili Martin Baumann z Německa, Yolotl González Torres z Mexika a Helena Helve z Finska); „Religion and Politics“ (předsedal Armin Geertz z Dánska, vstupní slovo Elio Mansferrer Kan z Mexika, Jacob Olupona z USA a Abdulkader Tayob z Jihoafrické republiky); „Islam in Europe“ (předsedal Peter Antes z Německa, vstupní slovo Montserrat Abumalham ze Španělska a Jacques Waardenburg ze Švýcarska); „Religion und Nationalismus“ (předsedal Michael Pye z Německa, vstupní slovo Břetislav Horyna, ČR, a Gary Lease z USA); „Religious Pluralism and Education“ (předsedal Thillay Naidoo z Jihoafrické republiky, hovořili Peter Bryder ze Švédska, Burkhard Gladikow z Německa a Peggy Morganová z Velké Británie); „Religion and Philosophy“ (předsedal Donald Wiebe z Kanady, vstupní slovo Michio Araki z Japonska, Brian Bocking z Velké Británie a Gebhard Löhr z Německa).

Protože jednání probíhalo diskusemi, je nesnadné shrnout jeho obsah. Snad to ani není nutné; pro ukázkou zveřejňujeme v tomto čísle *Religia* úvodní slova z panelu „Náboženství a nacionalismus“. Pokud jde o průběh a charakter jednání, mohla by je vystihnout spíše kuloárově diskutovaná poznámka – mnoha účastníkům se zdálo, že se religionistika otevírá obklopujícím problémům s větší senzitivitou, než bylo její dosavadní tradicí. Bude-li tomu skutečně tak, měli by organizátoři konference v Hildesheimu mít zajištěno čestné místo v dějinách religionistiky.

Součástí konference byla vedle její vědecké náplně rovněž oficiální jednání orgánů religionistických společností. Zasedání mezinárodního výboru *IAHR* (24. května) mělo jako obvykle rozsáhlou agendu, jež byla jako obvykle projednána svižným tempem. Za zmínku stojí to, že za člena *IAHR* byla jednomyslným hlasováním oficiálně přijata *Slovenská společnost pro studium náboženství*, byla provedena personální změna ve výkonném výboru *IAHR* (na funkci pokladníka rezignoval Donald Wiebe, jmenován byl Gary Lease), bylo stanoveno místo dalšího jednání výkonného výboru (bude jím v srpnu příštího roku Brno, při příležitosti konference, která byla mezinárodnímu výboru rovněž krátce představena).

Čím bezproblémovější bylo jednání mezinárodního výboru *IAHR*, tím víc se zkomplikovalo zasedání Evropské asociace pro dějiny náboženství (*European Association for the History of Religions*). Cílem hildesheimského zasedání mělo být schválení stanov této společnosti, zvolení (či lépe řečeno potvrzení již dříve zvolených členů a funkcionářů jejího výboru), a tím vlastně završení její oficiální konstituce. Nic z toho se nepodařilo dosáhnout. Jednání v tomto směru bylo účastníky zablokováno a předložený návrh byl

jako nedostatečně (a jak také zaznívalo: nedemokraticky) připravený zamítnut. Po značně rozsáhlých a vyčerpávajících diskusích byla nalezena strategie, jež vyslovila principiální souhlas s existencí *Evropské religionistické společnosti* a veřejným hlasováním sestavila výkonný výbor, jehož úkolem bude příprava prvního zakládajícího kongresu a návrh stanov. Do výboru byli zvoleni: Montserrat Abumalham a Julio Trebollé ze Španělska, Tore Ahlbaeck z Finska, Giovanni Casadio z Itálie, Břetislav Horyna z České republiky, Manfred Hutter z Rakouska, Tim Jensen z Dánska, Peggy Morganová z Velké Británie, Hartmut Zinser z Německa a Charles Maria Ternes z Lucemburska, jenž se stal předsedou tohoto orgánu. První zasedání přípravného výboru proběhlo ihned na místě, další, již pracovní schůzka se bude konat na podzim tohoto roku.

Výrazně příjemnějším bodem konference v Hildesheimu bylo představení XVIII. světového kongresu IAHR, který se bude konat od 5. do 12. srpna 2000 v Durbanu v Jihoafrické republice. Prezident kongresu, profesor Pratap Kumar z Jihoafrické republiky, obšírně seznámil s postupem příprav, místem konání (reprezentativní video o Durbanu a okolí by bez obav mohla využívat kterákoli ambiciózní cestovní kancelář), s durbanskou univerzitou a s předpokládaným průběhem kongresu. Informace, které z úst prof. Kumara zazněly, jsou vesměs přístupné rovněž na webové stránce kongresu v Durbanu: <http://www.udw.ac.za/iahr>.

Vzhledem k tomu, že sborník z konference se nepředpokládá, budou další informace o konferenci v Hildesheimu jistě zveřejněny v internetovém religionistickém časopise *Internet Journal of Religion*:

<http://www.unimarburg.de/fb11/religionswissenschaft/journal>. Jedna poznámka tam však jistě k přečtení nebude, a tou chci s jistou nostalgií zakončit tuto zprávu: někdy v životě bych rád při pořádání konference zažil ze strany města Brna aspoň slabý odvar té pozornosti a péče, kterou konferenci a jejím účastníkům věnovalo město Hildesheim.